CHRISTIAN SOCIAL SERVICES COMMISSION (CSSC)
NORTHERN ZONE JOINT EXAMINATIONS SYNDICATE (NZ-JES)

FORM FOUR PRE – NATIONAL EXAMINATION AGOSTI 2025
MWONGOZO WA USAHISHAJI CSSC KISWAHILI KIDATO CHA NNE

Sehemu A (Alama 16)

1. Alama 10@1

i.	ii.	iii.	iv.	v.	vi.	vii.	viii.	ix.	x.
D	C	C	E	A	E	D	C	B	D

2. Alama 6@1

Orodha A	i.	ii.	iii.	iv.	v.	vi.	
Orodha B	G	F	D	A	B	H	

SEHEMU B (Alama 54)

3. A. ***alama 4@1***
i. Athari za lugha mama
ii. kutozingatia matamshi sahihi ya lugha
iii. kutozingatia mpangilio sahihi wa maneno katika tungo
iv. uteuzi usiosahihi wa msamiati katika lugha
v. kukosa au kutokuwa na baadhi ya ala za sauti
vi. Kuongeza Vitamkwa
vii. Kuacha maneno

B. ***Alama 5 @1***
i. **hatimaye** tulilipwa pesa zetu
ii. Wewe **hauna** kalamu
iii. **Tia / mimina** maji kwenye kikombe
iv. Sipendi **kufuatiliwa**
v. **Dada yake** Ali amekuja

4. A. ***alama 1.5***

Mofuni umbo dhahiri linalo dhihirika kimaandishi. Ni umbo linalo wakilisha mofimu.

B. ***Alama7.5@1.5***

i. kiambishi awali kutaja uraia wa mtu mf; Mtanzania

ii. Nafsi ya pili wingi mfano; mnasoma

iii. Urejeshi wa mtendwa mfano; anampenda

iv. Kuonesha idadi katika umoja mf; mtu/watu

v. unominishaji wa vitenzi mfano; cheza-mchezo

vi. Kuonyesha hali au tabia, mfano: mpole, mtulivu, mgonjwa

vii. Kushikilia mzizi wa neno, mfano: mti, mtoto, mtu

viii. Kuonyesha ngeli ya kwanza umoja

5. Alama 9 @1.5

Nduni za lugha

i. Kila lugha ni bora

ii. Huzaliwa

iii. Lugha hukua

iv. Ina tabia ya kuathiri na kuathiriwa

Umuhimu wa kutumia lugha fasaha

i. Hurahisisha mawasiliano

ii. Huipa lugha mvuto

iii. Kutunza hadhi ya lugha

iv. Kufikisha ujumbe kwa uwazi

v. Lugha hujitosheleza

vi. Lugha ina mfumo maalum

vii. Lugha ni nasibu / sauti za nasibu

6. A. Alama4.5@1.5

i. Kitenzi kikuu mfano; Mama anapika

ii. Kitenzi kisaidizi na kitenzi kikuu mf; Mama alikuwa anapika

iii. Kitenzi kishirikishi mf; humu mna nyoka

B. Alama 4.5

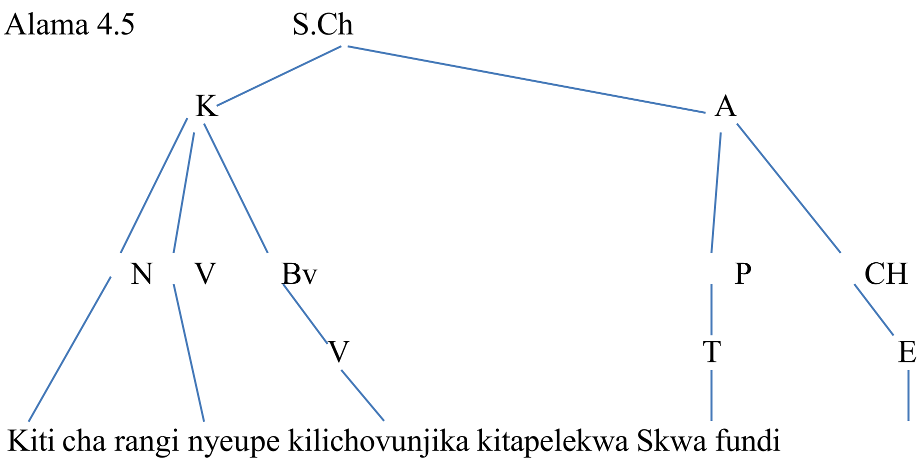

7. Alama 9@1.5

   Nafasi ya Kiswahili

   i. Kutumika katika vyombo vya habari vya ndani na nje ya nchi mf; BBC n.k
   ii. Kutumika katika mawasiliano ya kibiashara na kiuchumi, kitaifa na kimataifa
   iii. Kutumika katika vikao vya umoja wa nchi za Afrika na duniani. Mf; SADC,
   iv. Lugha ya Kiswahili imekubaliwa na kupitishwa kufundishwa katika shule na vyuo mbalimbali katika nchi za Afrika. Mf; Sudani, AfrikaKusini
   v. Kuwepo kwa siku maalumu ya lugha ya Kiswahili duniani
   vi. Mwitikio mkubwa wa wageni wanaojifunza lugha ya Kiswahili kutoka sehemu mbalimbali duniani.
   vii. Lughaya Kiswahili kutumika katika kazi za Sanaa kama muziki na filamu duniani. (Pia mwanafunzi anaweza kutaja hoja zingine na mifano)

8. Alama 3@3 = 9

   Mchango chanya

   i. Kusambaza kazi za fasihi kwa haraka
   ii. Kuongeza hadhira/kufikia watu wengi
   iii. Ni rahisi kutumia na kuhifadhi
   iv. Huwafikia watu wengi

SEHEMU C (Alama30)

9. *Alama 15*

Utangulizi 2

Kiini 12 @2

Hitimisho 1

DIWANI YA WASAKATONGE

i. Anayepinga udikteta sh. SADAM HUSSEIN
ii. Aongoze kwa haki mf sh. NAHODHA
iii. Anayekemea unyonyaji mf; MADIKTETA
iv. Waaminifu sh; ASALI LIPOTOJA

DIWANI YA MALENGA WAPYA

i. Awe mtekelezaji mf sh PAYUKA
ii. Awe muwajibikaji sh. PUUZO
iii. Msimamizi wa haki sh SAMAKI MTUNGONI

DIWANI YA CHEKACHEKA

i. Awe msimamizi wa haki sh. INDIRA
ii. Kuwa mkweli na muwazi sh MWINYI UMEWASHA MOTO
iii. Awe muwajibikaji sh MUWAPI NAWAULIZA?

10. Alama 15

Mtahiniwa anatakiwa atoe maana ya dhana ya kikwazo au maendeleo.

UTANGULIZI

- Mtahiniwa aeleze dhana ya kikwazo au maendeleo
- Ataje vitabu kwa herufi kubwa na majina ya watunzi wa vitabu hivyo atakavyo tumia kujibu swali. (ALAMA 02)

KIINI:

Mtahiniwa anatakiwa atoe hoja tatu kwa kila kitabu, kila hoja alama 2@ 12

HITIMSHO:

Mtahiniwa anatakiwa atoe hitimisho linaloeleweka vizuri (ALAMA 01)

TAKADINI

- Mwanaume kuwa na ndoa za mitara husika Mzee Makwati
- Mwanaume kutoshiriki katika shughuli za kiuchumi (kilimo) mhusika Mtemi Masasa na Mzee Makwati
- Mwanaume kuwa na imani potofu mhusika Manyamombe, Mzee Makwati

WATOTO WA MAMAN'TILIE

- Mwanaume kuwa mlevi mhusika Mzee Lomolomo
- Mwanaume kuwa mdokozi wa pesa za matumizi ya ndani mhusika Mzee Lomolomo
- Mwanaume kuwa muuzaji na mtumiaji wa madawa ya kulevya, mhusika Musa na Peter
- Mwanaume kutowajibika katika familia yake mhusika Mzee Lomolomo

JOKA LA MDIMU

- Mwanaume kuwa mhujumu uchumi wa jamii na nchiyake, mhusika Brown Kwacha naTino
- Mwanaume kuwa Malaya, mhusika Brown Kwacha
- Mwanaume kuwa mwizi na muongo mhusika Brown Kwacha

Mtahiniwa anaweza kuongeza hoja zaidi ambazo zinaendana na mahitaji ya swali, hivyo anatakiwa kupatiwa alama.

11. Mtahiniwa anatakiwa aeleze maana ya neno kuakisi au kutoakisi.

UTANGULIZI

- Mtahiniwa aeleze maana ya neno kuakisi au kutoakisi
- Ataje vitabu kwa herufi kubwa na majina ya watunzi wa vitabu hivyo atakavyotumia kujibu swali. (ALAMA 02)

KIINI:

Mtahiniwa anatakiwa atoe hoja tatu kwa kila kitabu, kila hoja alama 2@ 12 na ana takiwa akubali au akatae juu ya jina la kitabu lilivyosadifu ndani.

HITIMSHO:

Mtahiniwa anatakiwa atoe hitimisho linaloeleweka vizuri na linalozingatia mahitaji ya swali (ALAMA 01)

Uakisi wa jina la kitabu

NGOSWE PENZI KITOVU CHA UZEMBE

- Uzembe wa Ngoswe kuchanganya mapenzi na kazi
- Mapenzi yalisababisha hasara kwa serikali
- Mapenzi yalipelekea migogoro katika jamii
- Uzembe wa Ngoswe kupenda kunywa pombe ulipelekea kuharibu takwimu za sensa.
- Uzembe wa wake wa mzee Mitomingi kutokumueleza mume wao juu ya nyendo za Mazoea na Ngoswe.

KILIO CHETU

- Kilio cha wazazi juu ya mmomonyoko wa maadili katika jamii
- Kilio cha ukosefu wa elimu ya kijinsia kwa vijana
- Kilio cha Joti juu ya maambukizi ya virusi vya UKIMWI
- Kilio cha mimba za utotoni
- Kilio cha vijana juu ya mahusiano ya kimapenzi

ORODHA

- Orodha ya wanaume waliotembea kingono na Furaha
- Orodha ya mambo yaliyopelekea kifo cha Furaha
- Orodha ya tabia chafu za Furaha.

Mtahiniwa anaweza kuongeza hoja zaidi ambazo zinaenda na namahitaji ya swali, hivyo anatakiwa kupatiwa alama.